

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на докторант в Катедра „История“, Правно-исторически факултет, Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград

Галина Георгиева Гълъбова

с научен ръководител: **доц. д-р Снежанка Ракова-Маринкьова**

на тема:

Пътища, войни, дипломация и търговия по долината на река Марица през XIII – XIV в.

за присъждане на образователната и научна степен „**доктор**“

Професионално направление:

2.2. История и археология. Научна специалност „Средновековна българска история“

Дисертационният труд на Галина Гълъбова е ориентиран към една важна проблематика от средновековното ни минало и така формулирана, темата е дисертабилна. Работата се състои от 246 страници, а изложението следва ясна структура, която включва увод, три глави, заключение и приложения, както и списък на използваната литература. Всяка от отделните части на труда е посветена на отделен ключов въпрос, разкриващ ролята и значението на река Марица през XIII – XIV в. В края на дисертацията са представени широк набор от приложения – богат снимков материал, диаграми, карти, списък на таблиците, поместени в работата и пр. Всички тези приложения илюстрират по безспорен начин ролята на р. Марица в рамките на избраната хронология и се превръщат в неразривна част от дисертацията.

Проучването започва с пространен увод, в който се проследява актуалността на избраната темата. Г. Гълъбова изяснява името на реката и едновременно с това отбелязва по-ранните исторически сведения за р. Марица, засвидетелствани в античните писмените извори. В началото на дисертацията Г. Гълъбова ясно формулира целите и задачите на изследване, като е поставен акцент върху: „проследяване движението и комуникациите в региона на поречието на река

Марица през XIII и XIV век“. Авторката прави кратка обосновка на хронологическия обхват на изследване и заявява амбициозното намерение темата да се разгледа в широк общобалкански исторически контекст. Подробно са представени методите на изследване, както и цялостната структура на дисертацията. Добро впечатление прави предложеният пространен, но в същото време систематизиран преглед на характера и съдържанието на изворите, както и доброто познаване на историографията, свързана с избраната тема.

Първа глава е озаглавена „*Пътища по долината на река Марица*“ и в нея се проследяват пътищата, които пресичат долината на река Марица. Изложението се фокусира върху диагоналния път (Via Diagonalis), както и върху отделните станции по него от римско време до периода на средните векове. Докторантката прави множество съпоставки и проследява развитието на трасето и на селищата, разположени по този транспортен коридор. По същия модел е разгледан и другият главен път Via Egnatia, който прави връзка с реката в долното ѝ течение. В тази част на изложението са проследени и някои второстепенните пътища през римско време и през Късното средновековие. В хода на цялостното изложение особено добро впечатление правят множеството професионално направени диаграми и карти, които авторката прилага. Тези материали „рисуват“ пътната инфраструктура, обект на изследване от страна на докторантката.

Втората глава на дисертацията е посветена на „*Войни и дипломация по долината на река Марица през XIII и XIV век*“. В изложението са проследени множество политически събития, като прегледът започва с възстановяването на Второто българско царство. Докторантката акцентира върху обстоятелства и факти, свързани с историята, случили се по поречието на Марица и в Тракия като цяло в периода XIII – XIV в. Пряк пример за това е политическата картина, разгърнала се в региона в резултат на Четвъртия кръстоносен поход и последвалите го събития. Основен акцент е поставен и върху мястото и ролята на османските турци и тяхното проникване в региона на Тракия и по поречието на Марица. В изложението е представен и най-важният политически сблъсък от XIV в., осъществил се по поречието на реката – битката при Черномен. Наред с политическата история, в дисертацията се отбелязват и местата по долината на

реката, свързани с осъществяването на различни дипломатически срещи между владетели, сключването на договори и споразумения, брачни церемонии и пр. Добро впечатление прави, че в края на тази глава Гълъбова извежда изводи и заключения, изтъкващи важността на региона от политическа гледна точка.

Третата глава носи заглавие: „Търговия по долината на река Марица през XIII и XIV век“ и е посветена на стопанските връзки, осъществявани по долината на река Марица през XIII и XIV век. В изложението е обърнато специално внимание на търговското влияние на Венеция, разгръщаща икономическите си интереси на Балканите. Докторантката не пропуска и стопанската активност на дубровничани, осъществяващи сухопътна керванна търговия в региона. В тази глава е отделено място и на венецианско-османските контакти, които неминуемо имат отражение и върху развитието на търговските интереси на Серенисимата. Г. Гълъбова акцентира на факта, че през XIII – XIV в. търговията е неизменна част от войната, като в сила е и обратното. Познавайки се на това, авторката справедливо отбелязва динамиката в използването на трасетата за комуникация, в това число и търговските речни пътища. В изложението са разгледани множество официални документи – договори и хрисовули, които разкриват установяването на двустранни връзки на Балканите. Докторантката не пропуска да обърне внимание и на монетната циркулация в региона, свидетелстваща за развитието на търговските връзки по поречието на река Марица. В тази част на изследването също са приведени множество таблици и карти, които нагледно представят развитието на търговията по поречието на р. Марица през избрания период.

Изложението е последвано от **заключение**, в което накратко са посочени изводите, до които докторантката достига в хода на цялостното проучване. Пролитават приносните моменти в изследването, като се налага изводът, че дисертацията представлява опит за написване на цялостно изследване, посветено на ролята на река Марица през XIII – XIV век. Отбелязвайки приносните, заслужава да се подчертаят усилията на колегата Гълъбова, свързани с изготвянето на множество карти (на базата на ГИС), таблици и диаграми, целящи да систематизират и онагледят информацията в дисертационния труд.

След този кратък обзор на дисертацията на Г. Гълъбова бих искала да подчертая, че от представения труд проличава, че докторантката познава историческите факти и проблематиката, свързана с избраната тема. В отделни части проучването се стреми към постигане на интердисциплинарност и се базира, освен на писмените свидетелства от епохата, но така също и върху част от достиженията на археологията и нумизматиката. Авторефератът отразява съдържанието на дисертационния труд и отговаря на изискванията. Докторантката е представила и списък с общо пет публикации, една от които е под печат.

Процедурата по обявяване на конкурса е в съответствие със законовите разпоредби и изисквания. Всичко гореизложено и фактът, че дисертацията отговаря на необходимите основни критерии и изисквания, ми дава основание да дам своята положителна оценка и да препоръчам на почитаемото Научно жури да присъди на *Галина Георгиева Гълъбова* образователната и научна степен „доктор”.

гр. София,
07.05.2024 г.

доц. д-р Елена Костова
Институт за исторически изследвания–БАН

OPINION

For the Dissertation of a PhD-student at the Department “History”,
Faculty of Law and History, Southwest University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad

Galina Georgieva Galabova

Scientific supervisor: **Assoc. Prof. Snezhanka Rakova-Marinkyova**

Entitled:

*“Roads, Wars, Diplomacy and Trade along the Maritsa River Valley
in the XIII – XIV centuries”*

For obtaining the educational and scientific degree “**Doctor**” (PhD)

In the Professional Field:

2.2. History and archaeology, Scientific Specialty: *Medieval Bulgarian History*

The dissertation of Galina Galabova is dedicated to a significant problem from our medieval past and thus formulated the topic is dissertable (defensible). The paper consists of 246 pages, and the exposition follows a structure that includes an introduction, three chapters, a conclusion and appendices, as well as a bibliography (list of references). Each of the separate parts of the work is dedicated to an important issue related to the role and importance of the Maritsa River in the XIII – XIV centuries. At the end of the dissertation, a rich set of appendices is presented – photographic material, diagrams, maps, a list of the tables included in the work, etc. All these applications illustrate in an indisputable way the role of the Maritsa River in the selected chronology and become an integral part of the dissertation work.

The study begins with a lengthy introduction, in which G. Galabova clarifies the name of the river and at the same time – notes the earlier historical information about the Maritsa River, attested in the ancient written sources. At the beginning of the dissertation work, G. Galabova clearly formulated the goals and tasks of the research

and underlining that the main emphasis is “tracking the movement and communications in the area along the Maritsa River in the XIII – XIV centuries”. The author gives a brief justification of the chronological scope of the study and states the ambitious intention to consider the topic in an all-Balkan historical context. The research methods are presented in detail, as well as the overall structure of the dissertation work. A good impression is made by the proposed extensive, but at the same time systematized review of the character and content of the written sources, as well as the good knowledge of the historiography related to the chosen topic.

The first chapter is entitled “Roads along the Maritsa River Valley” and traces the roads that cross the Maritsa River Valley. The exhibition focuses on the *Via Diagonalis*, as well as the stations along it, from Roman times to the Middle Ages. The PhD-student makes numerous comparisons and follows the development of the road and the settlements located along this transport corridor. The other main road, *Via Egnatia*, which connects to the river in its lower course, was also considered according to the same model. In this part of the exhibition, some minor roads during the Roman era and the Late Middle Ages are also traced. In the course of the entire exhibition, a particularly good impression is made by the many professionally made schemes and maps that the author uses. These materials outline the road infrastructure presented in the doctoral research.

The second chapter of the dissertation is devoted to “Wars and diplomacy along the Maritsa River in the XIII and XIV centuries”. The text traces many political events, starting with the restoration of the Second Bulgarian Tsardom. The PhD-student focuses on circumstances and facts related to the history that happened along Maritsa and in Thrace in the XIII – XIV century period. A direct example of all this is the political picture that unfolded in the region as a result of the Fourth Crusade and the events that followed it. A major emphasis is also placed on the place and role of the Ottoman Turks and their penetration into the region of Thrace and along the Maritza. The work also presents the most significant political conflict of the XIV century, which took place along the river – the Battle of Chernomen. Along with the political history, the dissertation also notes the places along the river valley related to the implementation of various diplomatic meetings between rulers, treaties and agreements, marriage

ceremonies, etc. It makes a good impression that at the end of this chapter, Galabova makes conclusions and highlights the importance of the region from a political point of view.

The third chapter is entitled: “Trade along the Maritsa River in the XIII – XIV centuries” and is dedicated to the economic relations carried out along the Maritsa River in the XIII – XIV centuries. The exposition pays special attention to the commercial influence of Venice, expanding its economic interests in the Balkans. The PhD-student does not miss the economic activity of Dubrovnik residents who carry out overland caravan trade in the region. This chapter also deals with the Venetian-Ottoman contacts, which inevitably had an impact on the development of Serenissima's commercial interests. G. Galabova emphasizes the fact that in the XIII – XIV centuries trade was an invariable part of war, but the opposite is also true. Referring to this, the author correctly notes the dynamics in the use of routes, including commercial waterways. The exhibition examines many official documents – treaties and chrysovuls, which reveal the establishment of bilateral relations in the Balkans. The PhD-student does not fail to pay attention to the coin circulation in the region, testifying to the development of trade relations along the Maritsa River. In this part of the study, numerous tables and maps are presented, which clearly present the development of trade along the Maritsa River during the selected period.

The exposition is followed by a conclusion in which the inferences reached by the PhD-student are briefly stated. The contributing points in the research are obvious, which force the implication that the dissertation represents an attempt to write a comprehensive study dedicated to the role of the Maritsa River in the XIII – XIV centuries. Noting the contributions, it is worth highlighting the efforts of colleague Galabova, related to the preparation of numerous maps (based on GIS), tables and diagrams aimed at systematizing and visualizing the information in the dissertation.

After this brief overview of G. Galabova’s dissertation, I would like to emphasize that it is clear that the PhD-student knows the historical facts and problems related to the chosen topic. In some parts the research strives to achieve interdisciplinarity and is based not only on the written testimonies of the era, but also on some of the achievements of archaeology and numismatics. The abstract reflects the content of the

dissertation and meets the requirements. The PhD-student has also presented a list of five publications, one of them is in print (forthcoming).

The procedure for announcing the competition is in accordance with the legal provisions and requirements. All of the above and the fact that the dissertation meets the necessary basic criteria and requirements give me the reason to give my positive assessment. I would like to recommend to the esteemed Scientific Board to award ***Galina Georgieva Galabova*** the educational and scientific degree “Doctor” – PhD.

Sofia, May the 7th, 2024

Elena Kostova, PhD, Assoc. Prof.
/Institute for Historical Studies – BAS/